

Mégis mi győztünk

A pályázat első díjával jutalmazott levelezőnk írja

Ugy egész véletlenül lyukas óránk volt a minap. Kell-e külön mondanom, hogy a diák azért mindig örül az ilyen váratlan „ajándéknak”. Lyukas óránk volt tehát s az osztály berendezkedett rá. Leckenézó „szorgalmasok” között itt is, ott is összedült egy-egy beszélgető, vitalkozó csoport.

Diákéletünk problémáiról, tanulásról, tanárokról, szórakozásról folyt a szó abban a csoportban, ahol az összeverődött fiúk, lányok között ott álltam én is, majd könyvekre, irodalmi kérdésekre váltottunk át szinte észrevétlen. Hogy történt, én magam sem tudom, de egyszer csak én vettem át a beszélgetés irányítását. Azt mondtam el a körülöttem egyre vastagodó gyűrűben álló társaimnak, amiről eddig csak néhány bizalmas barátom tudott. Hiszen rég éreztem én már, hogy ez az ügy több, semhogy csak az én személyes problémám lehessen. Elmondtam hát nekik — s közben szinte az egész osztály körém gyűlt — hogyan kerültem kapcsolatba az Állami Könyvterjesztővel, hogyan lettem „olvasó-levelező”. Elmondtam, hogyan kaptam kimerítő választ a könyvnapon szétosztott kérdőíven adott olvasó-véleményemre. Persze, most ismét az a boldogító öröm lett úrrá rajtam, amelyet akkor éreztem, hogy a válaszból nemcsak a köszönetet és a dolgozók véleményének komolyanvevését olvastam ki, hanem azt is, hogy nekem kötelességem írni, mert — amit olyan jó elhinni — tudok írni.

Ugy láttam, a társaság nagyrészt érdekli a dolog legalább ugyanúgy, mint ahogy izgatták őket a számomra érkezett „pesti levelek”. Kaptam az alkalmon s megmagyaráztam, mi ennek az akciónak — az olvasó-levelezésnek — lényege és jelentősége. S úgy örültem, amikor láttam arcukon az érdeklődést. Hadd tudják meg, milyen szép feladat az elolvasott könyvről — az író munkájáról és a könyv nyomdai kivitelezéséről — megírni a véleményünket azért, hogy abból író, kiadó és a könyv terjesztői egyaránt tanuljanak. Talán természetes is, hogy a nagy érdeklődésből adódóan parázs viták keletkeztek a szocialista-realista irodalmi ábrázolásról, a típus-alkotás, a pozitív hős kérdéseiről, a sematizmusról és hasonló irodalomelméleti és módszertani kérdésekről.

Örültem az érdeklődésnek, örültem a vitának, de legjobban mégis annak, hogy N., az egyik tagtársunk — osztályunk „magyar nemese”, aki büszkén hirdette még nemrég is: „nem írok és nem olvasok” — érdeklődéssel, tőle szokatlan aktivitással vett részt vitánkban. Ugy éreztem, régi tervünk — vágyunk válik valóra. Nálunk az osztályban ugyanis az ő kivételével mindenki rendszeresen olvas, legtöbbünknek ma már 20–30 kötetes kis könyvtára van. Neki! ? Egyetlen komoly könyve sincs, sőt nem is olvasott még szinte egyetlen haladó könyvet sem. Régi közös harca volt osztályunk néhány tagjának az az erőfeszítés, hogy könyvszerető emberré tegyék. Beszélgettünk vele, segítettük irodalmi tanulmányaiban, agutáltuk — szinte belé akartuk lopni a könyv szeretetét. Nem tudom jól harcoltunk-e az ő megnyeréséért, de azt tudom, hogy számtalanszor kényszerültünk „ügyisháiba” alapon visszavonulni. Az volt a képtelenség ebben az egész ügyben, hogy csak a magyar nyelvi tanulmányok, az irodalmi érdeklődés vonalán volt ilyen szegénytelenül gyenge. S ha érte való felelősségünket érezve ismét előlről kezdtük a dolgot, az eredmény mindig ugyanaz volt: teljes eredménytelenség.

De most oly közelinek látszott a győzelem!

Különösen az ő kérdéseire figyeltem s minden kérdésére alapos választ adtam. Jó volt látni, hogy e-ügybeni régi fegyvertársaim is észrevétlen finomsággal rögtön agitációba kezdtek. Közömbös dolgok, majd fantáziát mozgató olvasási élmények emlegetése — ezzel a módszerrel próbáltuk útni a szemelláthatólag meleg vasat.

Másnap könyvtárnap volt iskolai könyvtárunkban. Csak úgy zúgott tízpercekben a könyvtár előtti folyosó; őrlődött a könyvet szorongató diáksereg a könyvtár ajtaján be, a könyvtár ajtaján ki. Mindenki „cserélt”. Én is kiválasztottam már a magam könyvét — Stendhal: Vörös és fekete című regényét. Indultam hát kijele s íme egyszerre csak valóra vált a régi vágyam: osztályunk „magyar nemese” nyomakodott be a könyvtár ajtaján.

Olyan furcsa s egyben mégis oly jó volt őt itt látni a könyv birodalmában. Hozzá mentem. Szavamat be sem várva, szinte szégyenkezve dadogta — s ez ismét olyan megrögtön volt — hogy szeretne egy jó könyvet ő is kiválasztani. Legszívesebben a nyakába ugrottam volna, de hát meg kellett őriznem a „komolyságomat”. Együtt választottunk könyvet, együtt mentünk fel az osztályba s azóta minden szabadidőnket együtt töltjük az iskolában.

Nem sok idő telt el azóta, de mindenesetre magyar órákon máris meglepően jól felelt, érdeklődik az irodalom, a könyvek iránt. Most már nem kell finom célzásokkal, diplomatikus manőverekkel felkelteni a könyv iránt az érdeklődését. Olvas már saját jószántából is. A régi gárda persze ma is dolgozik: most azon igyekszünk, hogy meg is maradjon a könyv barátjának. S ha visszagondolok a könyvtárban lezajlott jelenetre, az számomra egy harc első győzelmét s egy ember helyes útra térésének első állomását jelenti. Ő talán csak arra emlékszik, hogy örömtől sugárzó arccal szaladtam hozzá s szó nélkül, keményen megszorítottam a kezét.

Köles Márta

Közgazd. Középisk. Hatvan